

Jezikoslovci in vojaški strokovnjaki z roko v roki

V Šoli za tuje jezike (ŠTJ) zaposleni z veseljem poučujemo, prevajamo, tolmačimo in preverjamo jezikovno znanje za potrebe Slovenske vojske ter obrambnega ministrstva. V okolju, kjer delamo, je dobro sprejeto vse, kar je s področja tujih jezikov kakovostno pripravljeno, zato veselje do dela ne pojema, temveč se le še povečuje. Velik izziv ob rednem delu predstavlja razvoj novih jezikovnih programov in vojaške terminologije. Izzive vidimo zaposleni v šoli, prednje pa nas postavijo tudi posamezne službe ministrstva in vojaške enote, ko pričakujejo odziv na svoje specifične potrebe. Ob jezikovnem razvoju različnih vojaških področij se moramo vedno zavedati, da smo v službi Slovenske vojske in MO ter da se moramo najprej odzvati na njihove potrebe. Na mednarodnih dogodkih nas predstavniki Nata seznanjajo, kako naj vojske in obrambna ministrstva delujejo v odnosu do tujih jezikov, strokovne terminologije in jezikovne politike. Če jezikovna politika ne gre v ustrezno smer, je prav in pošteno, da šola opozori in ponudi konstruktivne predloge ter tako prispeva k pozitivnemu in dobremu varnostnemu okolju.

Besedilo: **Melita Djurić, ŠTJ**
Fotografiji: **Bruno Toič**

Slovenska vojaška terminologija

Načelo večjezičnosti v Evropi in celotno gibanje za učenje čim več jezikov pomenita hkrati skrb ter ozaveščanje za ohranjanje in bogatenje maternega jezika. Ne gre za puritanski odnos do maternega jezika, toda pri majhnih narodih, ki imamo svoj jezik, je treba najti pravo ravnotežje in iskati dobre kompromise med tujimi in slovenskimi izrazi. V ŠTJ smo vedno skrbeli za lep slovenski jezik, še posebej pa smo to dolžni delati, odkar je oddelek za prevajanje, tolmačenje in lektoriranje postal uradni skrbnik vojaške terminologije na Ministrstvu za obrambo. Priznani strokovnjaki s področja slovenskega jezika so tako spoznali šolo in javno priznavajo prispevek oddelka k bogatitvi slovenskega jezika. V fond slovenske vojaške terminologije prispevajo vsi prevajalci iz tujih jezikov in lektorji slovenskega jezika na MO. Zaradi razpršenosti preva-

jalcev po službah je ta skrb za zdaj otežena in neuskaljena, ko pa bo jezikovno področje centralizirano, se bo tudi slovenska vojaška terminologija lahko hitreje in bolj kakovostno razvijala. Lektorji slovenščine in terminologi sami tej nalogi niso in tudi v prihodnosti ne bodo kos, potrebujejo še sodelovanje s strokovnjaki z različnih vojaških področij. Sodelovanje nastaja pri pisanju slovenske vojaške strokovne literature, nekaj stalnih stikov pa se je vzpostavilo zaradi dobre volje posameznikov, predvsem tistih pripadnikov, ki imajo občutek za jezik in skrbijo zanj. Ni jih veliko, toda prav zato sta njihova pomoč in prispevek neprecenljiva. Med oblikovanjem slovenskih vojaških izrazov se v ŠTJ ne sprašujemo, ali imajo vojaški strokovnjaki čas, ali se jim med tem v pisarni in enoti kopiči delo, ali imajo težave, da prepričajo nadrejene, zakaj morajo tako pogosto sodelovati s ŠTJ. Prav dobro se zavedamo, da sodelovanje

strokovnjakov ni samoumevno, in le upamo, da se bo nadaljevalo tudi v prihodnje. Zaradi takšnih ljudi namreč lahko nastaja in raste slovenska vojaška terminologija.

Vojaška terminologija na jezikovnih tečajih

V večjezični Evropi bomo besedno zvezo tuji jeziki kmalu nadomestili z dodatni jeziki, za male narode s svojim jezikom pa bo vedno bolj obvezujoča formula 1 plus 2, torej materni jezik in dodatna jezika. V Sloveniji se je ta proces že začel, toda bolj zaradi praktičnih razlogov kot zaradi razdrobljenih in neuskaljenih normativnih dokumentov v šolstvu ter na univerzi. Tuji turisti se ne morejo načuditi, kako razširjeno je dobro znanje angleščine med Slovenci, iz izkušenj pa lahko rečemo, da so med uniformiranimi poklici prav pripadniki Slovenske vojske tisti, ki izstopajo z znanjem tujih jezikov. Ni težko sestavljati programov za

tečaje iz splošnega tujega jezika, saj je na tržišču bogata ponudba komercialnih učbenikov in priročnikov, med katerimi je treba le izbrati pravo težavnostno stopnjo. Tudi učbeniki za vojaško angleščino obstajajo in laik bi pomislil, da je to vse, kar učitelj potrebuje za poučevanje vojaške terminologije, vendar pa so potrebe lahko tudi bolj specifične in v teh primerih je potrebno sodelovanje strokovnjaka ali posameznika z izkušnjami z enega ali več vojaških področij. V ponazoritev navajamo le tri primere:

1. Učitelji ŠTJ poučujemo vojaško terminologijo v Šoli za častnike. S prenovo programov Šole za častnike in ob uvajanju sodobnih pristopov, na primer problemsko naravnano učenje in izobraževanje na daljavo, potrebuje učitelj jezikoslovec pomoč vojaškega strokovnjaka, da skupaj oblikujeta strokovni problem, ki bo izražal realno vojaško življenje in motiviral slušatelje za delo. Minil je čas, ko

učitelj govori 90 minut in kraljuje z natrpanimi predstavitvami v powerpointu. Priprava takšne predstavitve je tudi veliko lažja kot iskanje strokovnjaka za pripravo realnega problema iz vojaškega življenja, ki bo, če bo pravilno zastavljen, zaposlil slušatelja nekaj dni, namesto uspaval za 90 minut.

2. Pred odhodom v Čad mora učitelj vojske jezikovno pripraviti za varovanje begunskih taborišč. Če je enoti, ki pošilja vojake na jezikovno usposabljanje, namen usposabljanja jasen, ji ni težko razumeti, da ŠTJ potrebuje pomoč strokovnjaka, ki bo sodeloval z vodjo tečaja pri pripravi programa, in ga brez težav določi. Posamezniki, ki imajo izkušnje s podobnih misij, so v takšnem primeru neprecenljivi.

3. Slušatelje motivira učenje tujega jezika, če učitelj pripravi simulacijo realnih razmer. Igra vlog je učinkovita formula, toda hkrati zelo trd oreh za učitelja, če mora iskati pomoč vojaškega strokovnjaka

za vsako vlogo posebej (inženirc, vojaški obveščevalec, stiki z javnostmi, CIMIC, štabni častnik, štabni podčastnik itn.). Ponavadi učitelj ohrani le tiste vloge, za katere najde sodelavca s strokovnega področja, toda s tem strokovno in jezikovno omeji celotno simulacijo.

Tuji jezik stroke

Pomembno področje tujega jezika je tuji jezik stroke (language for specific purposes). Med študijem študent jezikov ne ve, kakšna bo zaposlitev po diplomi. Za poučevanje splošne angleščine se po zaposlitvi ni treba učiti dodatne terminologije, tako kot je to potreba v strokovnih šolah in usmeritvah. Tu je strokovna terminologija bistvo poučevanja, zato se učitelj uči izrazov v tujem jeziku z različnih področij, kot so gradbeništvo, veterina, turizem, letalstvo, strojništvo, policija, varnost pri delu, obramboslovje, vojska itn. Brez sodelovanja strokovnjakov s

teh področij učitelj ne more in ne sme razvijati tujega jezika stroke. Na področjih, na katerih tuji jezik stroke obstaja, je njegova kakovost odvisna od sodelovanja med strokovnjakom in učiteljem. Takšno prakso narekuje teorija poučevanja jezika stroke, primere konkretnih sodelovanj in različne originalne rešitve pa spoznavamo tudi na strokovnih mednarodnih dogodkih. Ko za poučevanje uporabljamo problemsko naravnano učenje, je eno osnovnih načel združevati znanje in se v skupini lotevati oblikovanja ter reševanja problemov. Tako kot velja za slušatelje, da jih morajo reševati skupinsko, velja tudi za učitelje tujega jezika in strokovnjake z različnih področij, da jih skupaj oblikujejo. Problemi v poklicnih razmerah se namreč nikoli ne pojavljajo ločeno, temveč kot skupek različnih vsebin in celo strok. To je še posebej pomembno v vojski, v kateri sta skupinski pristop in duh steber dela.

Sklepni del

Učitelji tujega jezika, prevajalci, tolmači in terminologi v ŠTJ potrebujemo pomoč ter sodelovanje strokovnjakov z različnih in ožjih specializiranih vojaških področij za razvoj jezikovnih programov ter vojaške terminologije. Okvir PDRIU ne zadošča, saj so strokovnjaki z izkušnjami iz prakse tudi drugje. Zaradi potrebe po sodelovanju ne želimo ogroziti rednega dela enot, še manj jemati časa posameznikom ali enotam, radi pa bi se strokovno odzivali na potrebe MO, SV in enot, ko nas potrebujejo. Z razumevanjem potrebe po sodelovanju med jezikom in stroko vojska ter druge službe posredno prispevajo k boljšemu in bolj naprednemu izobraževanju ter poučevanju tujih jezikov stroke in h kakovostni vojaški terminologiji. Zadovoljni smo z dosedanjim sodelovanjem vojaških strokovnjakov, lepo pa bi bilo, če bi bilo takšnega povezovanja še več.